

JUGOSLOVANSKI OBRITNIK

GLASILO „JUGOSLOVANSKE OBRITNE ZVEZE“ V LJUBLJANI

List izhaja dvakrat na mesec, in sicer 1. in 15. vsakega meseca, ter stane za celo leto

20 K, za pol leta 10 K, posamezna številka velja 1 K. — Inserati po dogovoru. — Roko-

piši se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Sodna ulica št. 11.

Našim naročnikom.

»Jugoslovanski Obrtnik« želi ob pričetku svojega drugega letnika vsem svojim cenjenim naročnikom in prijateljem srečno in veselo novo leto.

Led je prebit. Ponosno stopa naše glasilo v novo leto in javlja, da bo odslej izhajal dvakrat na mesec, in sicer 1. in 15. vsakega meseca. S to številko smo se radi tehniških težkoč v tiskarni nekaj dni zakasneli, a potrudili se bomo, da bo potem redno in točno izhajal naš list.

»Jugoslovanski Obrtnik« je postal ognjišče, okrog katerega se zbirajo obrtniki krščanskega svetovnega nazora. Zaveetišče jim je postal, da v njem izražajo svoje misli in razglabljajo o svojih obrtnih zahtevah.

Dokler bo v naši Jugoslaviji sedelo na krmilu države par mož brez ljudskega zaupanja in brez ljudskega pooblaščenja, nimamo upanja, da se bodo naše notranje razmere v državi izboljšale. Obrtniki najbolj občutimo splošen nered v upravi in narodnem gospodarstvu, zato se smejemo tistim predsednikom, ki so organizirali kapitaliste po velikih družbah in jim še danes preskrbujejo izvoznice, s katerimi si služijo milijone. Zavedamo se, da bo prvi pomladni piš odnesel to velo jesensko listje in da bo ljudska volja izbrala za vodstvo državnih poslov večše, izkušene moze, ki se bodo zavedali težavnih nalog našega časa v novi državi.

Kapitaliste so organizirali in jih poučili, naj shranijo svoj kapital v tujih valutah, danes pa kličejo gospodje v uradnih listih, da naša krona ni nič vredna in da je samo pomagala Srbe pobijati. Naše narodno premoženje hočejo uničiti, obrtnika pa spraviti v odvisnost velikih kapitalističnih družb, za katere so preskrbeli pravočasno vse mogoče ugodnosti.

Prihranke naših obrtnikov hočejo uni-

čiti in se norčujejo iz varčnosti in solidnega dela srednjih stanov. S štrajki in veseljami zapravljajo narodno premoženje in vpijejo o bratstvu vseh treh plemen in o ljubezni do države. To bratstvo in ta ljubezen pa obstoji pri njih samo toliko časa, dokler so jim na razpolago državni studenci dohodkov. Visoke službe, ministrski sedeži in izvoznice so danes na jedilnih listih naših demokratov in socialistov.

Neustrašeno bomo stali na braniku za pravice jugoslovanskega obrtništva. Zahtevamo, da se tudi v naši državi napravi že enkrat red. Pravijo, da smo poljedelska država, za zgled pa vidimo cele trume in procesije lačnih postajati v zimi in mrazu pred prodajalnami za kruh in čakati na košček koruznega hlebčka, dočim židje in verižniki bogatijo z izvozom naše pšenice. Teh razmer ne moremo več mirno gledati. Ljudstvo v državi strada, vlade se pollaščajajo zapeljivci in demagogi ter različni bankerotni snovalci gospodarskih central, živež odhaja v tujino, kapitalisti shranjujejo novce v inozemstvu, narod pa verno čaka na volitve v ustavotvorno narodno skupščino in mirno gleda, kako se odigravajo pred njegovimi očmi predpustne igre najgrše vsebině.

Dovolj imamo lepih obljub, dovolj besed o bratskih objemih in državotvorni ljubezni. Zahtevamo dejanj! Volitev hočemo, da pridejo široke ljudske plasti do besede, da povedo svoje mnenje in da se napravi v državi red.

Obrtniki na plan! Naš dan se bliža, da pometemo državno hišo in vržemo smeti, kamor spadajo.

Samostojna obrtniška stranka.

Grozno so se čutili prizadete, ko smo povedali gospodom okrog »Obrtnega vestnika«, da uganjajo hinavščino s svojim nadstrankarstvom. Marsikak zmernejši

obrniki, kakor tudi mnogi obrtniki našega mišljenja so se dali zapeljati tem vabam. A danes pa stoje ti nadstrankarji razgaljeni v svojem nadstrankarstvu v samostojni obrtniški stranki. Ta samostojna obrtniška stranka pa ni nič drugega kot stranka JDS z novim dežnim plaščem. Kajne, gospodje nadstrankarji, bližajo se razne volitve in bi vam gotovo ne bilo po godu, nastopiti v volilni borbi z nadstrankarskim programom.

Sedaj, ko so se zjasnili pojmi in ste jasno dokazali, da ste privesek stare liberalne stranke, mislim, da bodo gotovi gospodje od raznih obrtnih društev, ki so se vam udingali pod pretvezo političnega nadstrankarstva vsega vašega delovanja, tudi ostali mož-beseda ter izstopili iz vaših obrtnih društev, kjer uganjate liberalno politiko. Zadeva pa ne bode tako enostavno končana. Vi si tudi prilaščate ingerenco pri zvezi slovenskih obrtnih združenj. Gospodje, pomnite, da so to strokovne zadruge, ki bi morale biti res strokovne in nad strankami. V teh so gotovo v večini včlanjeni obrtniki našega mišljenja. Vi pa ste se jim z vašimi strankarskimi liberalnimi voditelji vsilili v ospredje, in danes hočete naše ljudi izigravati za vaše strankarske namene. Mi gotovo ne bomo tega mirno dopustili. Za danes smo vam le hvaležni, da ste prišli z barvo na dan. Za nas sicer niste s tem činom nič novega napravili, ker ste nam že dolgo stari znanci. Upamo, da bode to učinkovalo tudi na tiste še nezavedne in malo brezbrizne obrtnike in trgovce, ki se tako srečne čutijo v nadstrankarskih sferah. Pojmi so se zjasnili, odločiti se vam bode, ali z nami ali proti nam. Mislim, da vam ne bode težko izbirati. Naš program vam je znan: Braniti malega obrtnika proti velikim kapitalistom in izkoriščevalcem. Braniti malega in srednjega samostojnega obrtnika in trgovca proti kapitalizmu in

njihovim družbam. Mislimo, da vam je delovanje teh družb v zadnjem času dovolj jasno pokazalo, za čem težijo njihova prizadevanja. Konstatiramo, da se v zadnjem letu ni storilo prav ničesar v prid malega obrtnika, ampak je vlada podpirala le veriznike in kapitaliste. Vse vaše obljube so le pesek v oči, obetate, ker vidite, da se bližajo volitve. Gre se vam le za naše glasove! Volitve se bližajo. Torej tisti, ki ste še neodločni, premotrite položaj in ne dajte se še nadalje v svojo škodo begati od demokratskih hujskačev. Mislimo, da vam ne bode težko odločiti, po kateri poti vam je kreniti. Posebno pozornost pa polagajte na strokovne zadruge, da se vam v teh ne vsiljujejo v ospredje ljudje, ki jim je poklic hujskarija in namen, razcepiti vrste krščansko mislečih mož-obrtnikov v vrstah Vseslovenske Ljudske Stranke. Naše vrste naraščajo, obrtne zveze se množe, lažidemokratov in hujskačev pa je strah pred našo disciplinirano armado.

Valutno vprašanje.

Eno najaktualnejših vprašanj je danes vprašanje valute. Samoobsebi umevno je, da ravno to vprašanje zelo, zelo globoko posega ravno v gospodarsko življenje in s tem tudi v razmere obrtnega in trgovskega stanu. Dolgo dobo petih let je skoro ves moderni svet delal le za uničevanje blaga in premoženja. Čudno torej ni, če je ves svet danes izčrpan. Na drugi strani pa so se pridno tiskala plačilna sredstva v obliki bankovcev. V času vojske so bila zlata tla za pridobivanje premoženja raznim špekulantom, ki hočejo danes ves svoj ogromen kapital naložiti v mobilno blago. Zato je dan za dnevom vedno večjo povpraševanje po blagu. Špekulanti odklanjajo papirnata plačilna sredstva, zato od dne do dne raste draginja ter spravlja valute raznih držav iz ravnotežja.

Pri nas pa je v tem oziru še drugo gorje. Imamo namreč dve valuti, bivšo srbsko in podedovano avstrijsko. Največja krivda naše vlade je, da kategorično zavlačuje ureditev in izenačenje naše valute.

Dokazalo se je, da je naša krona ravno toliko, če ne več vredna, kot srbski dinar, a kljub temu je vlada določila oficijelni kurz za dinar danes 3 K 50 vin. Namerava pa se celo naše krone zamenjati za nov dinar v razmerju 1 : 4 ali celo 1 : 5. Gotovo je, da se pravi to naše narodno premoženje oškodovati za tri četrtine ogromne vsote.

Sistematičen namen gotovih vladajočih krogov je uničevanje vrednosti naše krone. Saj se to po Beogradu že javno

piše, da je potrebno kroni kurz znižati in jo oslabiti. In ravno dolžnost naše slavne vlade je, rešiti našo krono in s tem varovati naše narodno premoženje pred polomom. Res je, da vlada pri nas velika draginja. Ta draginja pa je v pre mnogih slučajih le navidezna in izvira ravno iz tega, ker ima naša krona tako malo veljave. Dokaz temu, da pri nas ni največja draginja, je, da se naše blago prav pridno izvažava v inozemstvo, posebno so ga željni Italijani.

Naša centralna vlada je odredila, da smemo vse naše produkte v inozemstvo prodajati le za dobre valute, to se pravi za tujo valuto. Popolnoma nič se torej ne smemo čuditi, da inozemci ne povprašujejo po naši valuti, ker smo temu sami vzrok, kajti zadovoljimo se s plačilom v tuji valuti. Če moramo mi sami odklanjati plačila v lastnih novcih, kako naj cenijo tuji našo valuto?! Na ta način sami pomagamo ubijati in diskreditirati našo krono. Dalje se dobijo potem še ljudje pri nas, ki teže za tem, da nalože svoje premoženje v tuje valute. Mislim, da je vse to ena velikih, če ne glavnih in največjih napak naše mislerije.

Da imajo pri teh razmerah gotovi eksporterji in pa večje banke ogromne dobičke na račun širokih ljudskih mas, o tem mislim, mi ni treba še posebej raglabljati.

Poglejmo samo naš les! Les, ki so ga razni naši sindikati nakupili v pomladi preteklega leta po okroglo 3—400 K za m³, so ga v Italijo prodajali po 180—200 lir, in danes celo po 250—300 lir. Kljub temu, da jim priznamo velike težave in stroške pri transportu, so imeli vendarle še vedno dobička po 100—200 %. Ker pa je pri nas celi sistem urejen tako, da morajo sodelovati pri izvozu banke, je naravno, da tudi te pridejo na zeleno vejico.

Podobno kot pri lesu se godi tudi pri drugem blagu, ki ga izvažamo. Ves ta proces pa se vrši pod zaščito naše vlade. Prav nič se ni torej čuditi, da ljudstvo izgublja zaupanje v avtoriteto take vlade. Naravno je, da tako ne more iti več daleč. Razmere, katere pri nas vladajo, pa gredo od dne do dne na slabše. Dolžnost nas vseh je, da ustvarimo boljše razmere in pomedemo v državi s socialisti in demokrati, ki tirajo državo v pogubo in ji izpodkopavajo ugled in vpliv tudi pri vseh naših sosedih s svojimi političnimi in gospodarskimi polomijami in nerazumevanjem državnih koristi.

Reforma stavbnega zakona.

Omenili smo že v člankih v lanskem letniku našega lista, da je bivši avstrijski stavbeni red v splošnem sicer dober, a da je vendar potreben korenite izpremembe z ozirom na izpremenjene razmere. Po sedanjem zakonu imajo stavbeniki najširše pravice. Potem pridejo zidarski, nato tesarski mojstri. Stavbeniki imajo pravico, voditi in izvrševati vse nadtalne stavbe brez kake omejitve, poleg tega pa še v neizvzetih krajih tudi tesarska dela. Ti neizvzeti kraji so pri nas razen štirih notranjih ljubljanskih okrajev vsi kraji cele dežele. Tu se godi velika krivica tesarskim mojstrom. Stavbeniki, ki se tesarstva praktično nikdar niso izučili in so si pridobili le malo teoretične izobrazbe, ti smejo čisto enostavno izvrševati, razen v sredini ljubljanskega mesta, tesarsko obrt. Tudi zidarskim mojstrom se godi velika krivica. Zidarski mojstri imajo pravico, voditi in izvrševati nadtalne stavbe, v neizvzetih krajih pa le navadne stavbe, pri statično težjih in vseh javnih stavbah pa le pod nadzorstvom stavbenega mojstra. V izvzetih krajih pa smejo izvrševati le dela, kjer ne sodeluje kak drug stavbeni obrtnik, to je tesar, kamnosek ali vodnjakar. V praktičnem življenju ni kvalifikacija med stavbenim in zidarskim mojstrom tako različna, da bi slednji moral izvrševati svojo obrt pravzaprav pod pokroviteljstvom prvega. Če primerjamo predpis za izpit med obema ter izločimo strogo teorijo, ki se je poslužuje komisija pri izpitih za stavbenike in ki pozneje v praksi izgubi popolnoma svoj pomen, ni take velike razlike za tako pokroviteljstvo. Praktična doba, ki se zahteva tako od stavbenika kot od zidarskega mojstra, pa je ena in ista. Oba se morata zidarstva izučiti ter biti pet, oziroma šest let zaposlena pri zidarstvu. Zidarski mojster, ki je upravičen postaviti tri- ali štirinadstropno hišo na periferiji mesta, ne sme take hiše graditi v centru ljubljanskega mesta drugače kot pod nadzorstvom stavbenika. Zidarski mojster, ki sme na deželi, recimo v kakem provincijalnem mestu, graditi večja, privatna poslopja, ne sme graditi male telovadnice ali društvenih domov. Pač pa sme zidarski mojster tudi v izvzetem kraju graditi poslopja poljubne velikosti, če nista pri njej zaposlena tesarski in kamnoseški mojster, in tudi ta slučaj je zelo moč pri sedanjih modernih zgradbah. Zahteva reforme bi torej bila, da se kompetenca upravičenosti stavbenih obrtov nanovo in pravično določi, in sicer

tako, da ne boče nikomur na škodo. To se tem lažje doseže, ker je 23 letna doba obstanka stavbenega zakona pokazala, kaj se je izkazalo za mrtvo črko zakona, in kaj za našo praktično in preizkušeno potrebo. V teh 23 letih so zidarski mojstri v sredini mesta Ljubljane, ki je označena za izvzet teritorij, sezidali mnogo hiš, ki stoje popolnoma tako kot one, ki so jih postavile velike družbe pod nadzorstvom stavbenikov na škodo upravičenih zidarskih in tesarskih mojstrov. Proč torej z izvzetimi kraji! Smo zato, da če se za stavbenika zahteva res več študija, naj ima tudi več pravic! To pa mora biti vendar pravičnejše razdeljeno kot dosedaj. Drugič pa mora biti večja jasnost pri določanju kompetence. Zeleti je torej, da se naše oblasti pobrigajo ter čim preje uredijo naš stavbeni red in ga prikrojijo sedanjim razmeram pravično za vse panoge stavbenega obrtništva.

Razno.

Izvoznice za blago v inozemstvo. Ako hočeš izvoziti kako blago iz naše države v inozemstvo, moraš vložiti prošnjo na »Centralno upravo za trgovački promet sa inostranstvom« v Beogradu potom podružnice v Ljubljani. Da dobiš izvoznico v roke, moraš čakati 4 ali 5 tednov, dostikrat pa tudi dalje. Naš birokratski sistem hoče posnemati vse birokraške finese bivše Avstrije. Tega je krivo stremljenje po centralizmu, to se pravi z drugimi besedami, da naj bodo vsi uradi osredotočeni v Beogradu kot upravnem središču države. Za ta sistem se posebno potegujejo naši demokratje v veliko škodo našega prebivalstva. Namesto, da bi obrtnik dobil izvoznico za blago, ki ga namerava izvoziti iz Ljubljane v Trst, pri ljubljanski podružnici »Centralne uprave«, kjer njegove razmere vsekako veliko bolje in natančneje poznajo, mora njegova prošnja za izvoznico romati v Belgrad in tam ležati na mizi kakega uradnika par tednov, da se mu slednjič poljubi oddati na prošnjo svoj podpis. Grehi v naši upravi se kopičijo in če bodo odločilni faktorji po teh potih vodili državni voz, bomo v Jugoslaviji gotovo častili »Svetega Birokracija« za našega državnega patrona.

Marsikateri obrtnik in trgovec se je pod starim avstrijskim birokraškim sistemom uradovanja jezil, posebno še, če je imel opravka pri oblastih. Vse se je urejevalo le po paragrafih in predpisih, četudi je stari pregovor, da se paragraf da tudi obrniti in kar je tudi prav. Nekateri gg. uradniki si v naši državi nikakor ne dajo dopovedati o modernem obračanju starih

naredb. Posebno se strogo drže tega pri politični upravi in pa še, kadar kak neljubi židov prosi za obrtno pravico, tako da je v zadnjem času tu pri nas dobilo vse polno teh ljudi obrtne pravice v veliko kvar našemu izmozganemu obrtništvu in trgovini. Ne maramo navajati našega uradništva h korupciji, vendar bi želeli, da se zaveda, kdaj prosi za obrtno pravico domačin Slovenec ali pa žid Nemeč. Če se je izkazalo potrebno kar brevi manu zamenjati nekatere avstrijske postavbe ali predpise, ali ne kaže, če drugače ne gre, da se tu postopa v domoljubnem smislu? Čudno je tudi, da se, kar je lahko mogoče, pri tej zmešnjavi večkrat kak akt založi, a akti prej omenjenih prosilcev se pa ne založe. Med urad, ki se zelo vestno drži starih predpisov, se mora po vsej pravici prištevati obrtni oddelek mestnega magistrata ljubljanskega. Po vsej pravici nosi šef tega urada še danes stare avstrijske našitke na svoji bluzi. Tudi njegovo uradovanje se ne more ločiti od takih našitkov. Natančno, pa prav do pičice natančno se mora zgoditi, kar mu velijo paragrafi v knjigah, čisto nič ne pomisli na težave in sitnosti in zamudo časa, ki nastane obrtniku vsled tega. G. župan, nekoliko modernizirati bo treba našo politično upravo prve instance, in posebno še obrtni oddelek!

Odgovorni urednik: Ivan Ogrin. — Izdajatelj in založnik: Jugoslovanska obrtna zveza v Ljubljani. Tiska: Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Karol Majce i drug

čevljarski mojster

Radeckega cesta šte. 6

se priporoča za vsa

v čevljarsko stroko spadajoča dela.
Prodaja izgotovljene čevlje in
čevljarske potrebščine.

Ljudska posojilnica v Ljubljani

v lastnem domu - Miklošičeva cesta 6

obrestuje hranilne vloge po čistih

3%

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem leta 1918 nad 43 milijonov kron vlog in nad 1 milijon 100.000 kron rezervnih zakladov.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.

Obrtna centrala v Ljubljani

za obnovitev po vojni poškodovanih krajev, r. z. z o. z.

Sodna ulica št. 11

sprejema naročila za vsa stavbena in druga opremna dela, posebno naročila za večje naprave, kontorje, šole, zasebna stanovanja itd.

oddaja pa tudi v večjih množinah razna dela posameznim članom — obrtnikom. V slučaju potrebe nudi tudi potrebno orodje.

Načrte, stroškovnike in druga tehnična mnenja ob poverbi dela brezplačno.

Obrtno kreditna zadruga v Ljubljani

r. z. z n. z.

v Ljubljani, Sodna ulica št. 11

sprejema hranilne vloge, daje posojila na zastave, odstopa računov, eskomptira menice itd.

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani

je edini slovenski zavarovalni zavod, ki zavaruje proti požarnim škodam plosnja, premičnine in poljske pridelke.

Tršico (stekaduro)

ima v zalogi po zelo nizkih cenah

Obrtna centrala v Ljubljani

Sodna ulica št. 11.

Strojno mizarstvo Peter Bizjak

v Spodnji Siški, Gosposvetska cesta 136

prevzema vsa v mizarstvo stroko spadajoča dela, zlasti stavbeno mizarstvo. — Cene primerne, delo solidno, postrežba točna.

Delniška glavnica: K 30,000.000.—.

Jadranska banka

Podružnica Ljubljana

Centrala:

Trst.

Sprejema vloge na knjižice, vloge na tekoči in žiro račun proti najugodnejšemu obrestovanju.

Podružnice:

Dubrovnik,

Dunaj,

Kotor,

Metković,

Opatija,

Split,

Šibenik,

Zader.

Kupuje in prodaja devize, valute, vrednostne papirje itd.

Eskontira menice, devize, vrednostne papirje itd.

Izdaja čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

Daje predjme na vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih; daje trgovske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Ekspozitura:

Kranj.

Prevzema borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Brzojavni naslov: JADRANSKA.

Telefon št. 257.

Rezerve: nad K 10,000.000.—.

Pohištvo iz upognjenega lesa je trpežno,

Naročila sprejema tovarna lesnih izdelkov in upognjenega pohištva :

udobno,
poceni.

I. BAHOVEC nasl.

Duplica, p. Kamnik.

Kompletne oprave za hotele, gostilne, restavracije, kavarne, šole, zavode, gledišča, dvorane i. dr.

Fine z usnjem tapetane garniture za stanovanja. Založniki in trgovci dobe posebne popuste.

Stavbna pisarna :: IVAN OGRIN

Ljubljana, Gruberjevo nabrežje št. 8.

Prevzema vsa zidarska in druga stavbna dela. Izdaja strokovna mnenja, izvršuje načrte in proračune.

Delo solidno, po primerno nizkih cenah. ☐

Vsakovrstne slamnike

gg. trgovcem in cenj. občinstvu priporoča **FRANJO CERAR**, tovarna slamnikov, Stob, p. Domžale pri Ljubljani.

GOSPODARSKA ZVEZA

centrala za skupni nakup in prodajo v Ljubljani, reg. zadr. z omej. zav.

Stalna zaloga poljedelskih strojev: motorjev, mlatilnic, vitljev, slamo- in reporeznic, brzoparilnikov, plugov, bran, čistilnikov i. t. d.

Prodaja umetnih gnojil, kolonijalnega in špecerijskega blaga ter poljskih pridelkov.

Zaloga pristnega domačega in ogrskega vina, žganja i. t. d.

Lastna izdelovalnica in prekajevalnica klobas. ☐

Lastna zeljarna.

ORODJE

za kovače, ključavničarje, mizarje, inštalaterje, zidarje, tesarje je naprodaj pri „Obrtni centrali“ v Ljubljani, Sodna ulica 11. Prijave je pošiljati na ta naslov. Oziralo se bo v prvi vrsti na obrtnike - invalide.

Čebelni vosek

suhe satine in odpadke sveč kupuje po najvišji dnevni ceni

J. Kopač, svečar v Ljubljani
Celovška cesta št. 90.